

ANTRENÖR DAVRANIŞLARINI KONU ALAN YÜKSEK LİSANS TEZLERİNİN BİBLİYOMETRİK PROFİLİ

THE BIBLIOMETRIC PROFILE OF MASTER'S THESES ON COACH BEHAVIORS

Oğuz ZEKİ

Bartın Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı,
ahed.oguz@gmail.com, <https://orcid.org/0009-0008-6930-3292>

Dr. Öğr. Üyesi Ahmet Naci DİLEK

Bartın Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi, ahmetbosna@yahoo.com,
<https://orcid.org/0000-0002-9805-8694>

ÖZET

Bu araştırmanın amacı, antrenör davranışlarını konu alan yüksek lisans tezlerinin bibliyometrik profilini ortaya koyarak, bu alandaki akademik çalışmaların genel görünümünü sunmaktır. Bu bağlamda, araştırmada yıllara göre tez sayılarının dağılımı, üniversitelere göre dağılımları, tezlerin temel aldığı konular, kullanılan yöntemlerin çeşitliliği, tercih edilen model türleri, veri toplama araçları ve verilerin analizi gibi değişkenlere göre detaylı bir şekilde analiz edilmiştir. Araştırma, sistematik derleme yöntemiyle gerçekleştirilmiştir. Çalışmanın evreni; YÖK Tez veri tabanından tam metnine ulaşılabilen, Türkçe ve İngilizce olarak yayınlanmış ve Türkiye’de yapılan tez araştırmaları şeklindedir. Çalışmanın örnekleme ise; 2013 ve 2023 yıllarında (bu yılları da kapsayacak şekilde) Türkçe ve İngilizce olarak yayınlanmış antrenör davranışlarını konu alan yüksek lisans tezleridir. Bu bağlamda toplam 30 adet tez araştırmaya dahil edilmiştir. Elde edilen verilerin analizi doküman analizi yöntemi ile yapılmıştır. 2018’den itibaren artan ve 2019’da zirveye ulaşan antrenör davranışları üzerine yapılan yüksek lisans tezlerinde, özellikle Muğla Sıtkı Koçman ve Marmara Üniversiteleri’nin katkıları dikkat çekmekte olup, bu tezlerde %20 oranla liderlik davranışlarının en çok incelenen konu olduğu, %86.67 oranla nicel araştırma yöntemlerinin ve %93.33 oranla tarama modelinin tercih edildiği, veri toplama aracı olarak Sporda Liderlik Ölçeği’nin, analiz yöntemi olarak ise Bağımsız Gruplar t Testi’nin yaygın olarak kullanıldığı görülmektedir. Araştırma bağlamında diğer araştırmacılara nicel ve nitel yöntemlerin bir arada kullanılması, farklı liderlik türü ve ölçeklerinin daha fazla aktif olarak araştırmalara dâhil edilmesi, farklı analiz yöntemlerinin kullanılması gerektiği önerilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Spor Bilimleri, Antrenör Davranışları, Sistematik Derleme, Bibliyometrik Özellikler

ABSTRACT

The aim of this research is to reveal the bibliometric profile of master's theses focusing on coach behaviors, thereby presenting an overall view of academic studies in this field. In this context, the research includes a detailed analysis of the distribution of theses by year, distribution by universities, the main topics of the theses, the diversity of methods used, preferred model types, data collection tools, and data analysis. The research was conducted using the systematic review method. The population of the study consists of master's theses accessible in full text from the YÖK Thesis Database, published in Turkish and English, and conducted in Turkey. The sample of the study includes master's theses on coach behaviors

published in Turkish and English between 2013 and 2023 (inclusive). A total of 30 theses were included in the research. The data obtained were analyzed using the document analysis method. The results indicate that the number of master's theses on coach behaviors increased starting from 2018 and peaked in 2019, with significant contributions from Muğla Sıtkı Koçman University and Marmara University. These theses most commonly investigated leadership behaviors (20%), predominantly employed quantitative research methods (86.67%), and preferred the survey model (93.33%). The Sports Leadership Scale was the most frequently used data collection tool, and the Independent Samples t-Test was the most commonly used analysis method. Based on the findings, it is recommended that future researchers combine quantitative and qualitative methods, include various leadership types and scales more actively in their studies, and utilize different analysis methods.

Keywords: Sports Sciences, Coach Behaviors, Systematic Review, Bibliometric Characteristics

GİRİŞ

Spor bilimleri, disiplinler arası bir alan olarak, bireylerin fiziksel performanslarını optimize etmeye ve genel sağlıklarını iyileştirmeye yönelik çalışmalar yapmaktadır. Bu alandaki araştırmalar, antrenörlerin sporcular üzerindeki etkilerini anlamak ve geliştirmek amacıyla giderek daha fazla önem kazanmaktadır. Antrenörler, sadece teknik bilgi ve beceri kazandırmakla kalmamakta, aynı zamanda sporcuların motivasyonunu, öz güvenini ve psikolojik sağlıklarını da etkilemektedir. Bu bağlamda antrenörlerin davranışları ve bu davranışların sporcular üzerindeki etkileri, bilimsel araştırmaların odak noktalarından biri haline gelmiştir.

Türk Dil Kurumu Türkçe Sözlüğü'ne göre, antrenör, sporcu yetiştiren kişi olarak tanımlanmaktadır. Ancak, bu tanımın ötesinde antrenörlük için birçok farklı tanım mevcuttur. Antrenör, yüksek başarı seviyelerine hazırlama ve antrenman biliminin gerektirdiği yeteneklere sahip, beden ve ruh sağlığını destekleyen, beden eğitimi ve spor faaliyetlerinde yer alan kişileri çalıştıracak bilgiye ve güce sahip, aynı zamanda sosyo-psikolojik yeteneklerle donanmış, sporcuları eğiten ve yönlendiren kişidir (Keten, 1974).

Antrenörler, sporcuları bireysel ve takım olarak, evrensel teknik ve kurallara uygun şekilde eğitmekte, sporun ilkelerini, teknik prensiplerini ve kurallarını öğretmekte ve alanlarıyla ilgili gelişmeleri takip etmektedir. Günümüzde antrenörlük bir meslek olarak kabul edilmekte ve bu doğrultuda Spor Bilimleri Fakültelerinde antrenörlük eğitimi bölümleri açılmaktadır. Ayrıca, antrenörlük eğitimi ile ilgili çeşitli kurum ve kuruluşlarda seminerler ve kurslar düzenlenmektedir (Antrenör Eğitim Yönetmeliği, 1999). Ayrıca antrenör bilimsel bilgileri sporcunun başarısı için kullanarak spor becerileri ve stratejilerle birleştiren, farklı mizaçlardaki insanlara uygulayabilen kişi olarak tanımlanmaktadır (Vanek, 1971). Ayrıca, antrenörün iyi bir organizatör, etkili bir yönetici, motive edici ve sporcuya bağımsızlık ve yeterlilik kazandıran bir eğitimci olması gerektiğini vurgulamaktadır (Certel ve diğerleri, 2018). Antrenör, sporcuların fiziksel, teknik, taktik ve psikolojik gelişmelerini yönlendiren, onların performanslarını en üst seviyeye çıkarmalarını sağlamak amacıyla eğitim veren kişidir. Antrenörlerin rolü, sadece sporculara beceri ve teknik öğretmekle sınırlı kalmaz; aynı zamanda onların motivasyonunu, özgüvenini, zihinsel dayanıklılığını ve takım ruhunu geliştirmekte de kritik bir öneme sahiptir (Sarı ve Köleli, 2020). Bu çok yönlü rol, antrenörlerin sporcuların bireysel hedeflerine ulaşmalarını sağlamak ve onların etik ve sportif değerleri benimsemelerine yardımcı olmak için gerekli stratejileri belirlemelerini gerektirir (Selağzı ve Çepikkurt, 2014).

Antrenörler, sporcuların kariyerleri boyunca çeşitli evrelerde ihtiyaç duydukları rehberliği ve desteği sağlayarak, onların potansiyellerini maksimum düzeyde gerçekleştirmelerine katkıda bulunurlar. Bu süreç, sporcunun kişisel gelişimi, takım içindeki rolü ve genel performansı üzerinde belirleyici bir etkiye sahiptir. Antrenörlerin sahip olduğu bilgi, deneyim ve liderlik becerileri, sporcuların başarıya ulaşmasında ve spor dünyasında kalıcı izler bırakmasında hayati bir rol oynamaktadır (Çik ve Küçük, 2019).

Antrenörlerin görevleri çeşitli kaynaklarda detaylandırılmıştır (Kenter, 2010).

- Sporcuların fizyolojik, toplumsal ve ruhsal gelişimlerini desteklemek.
- Spor branşlarının ihtiyaçlarına ve özelliklerine göre zihinsel, ruhsal ve fizyolojik gelişimlerini sağlamak ve bunların devamlılığını temin etmek.
- Egzersiz ve spor psikologlarından yardım alarak, sporcuları ruhsal olarak spora hazırlamak ve bu konularda kendini geliştirmek.
- Takım ve sporcuların en iyi şekilde hazırlanması için planlar yapmak, sporcuların gelişimini belirli zaman dilimlerinde ölçmek ve değerlendirmek.
- Tüm güvenlik tedbirlerini alarak sporcuların sakatlanmalarını önlemek.
- Sporcuların motivasyonlarını ve özgüvenlerini korumak.
- Kendi uzmanlığının farkında olarak diğer uzmanlara saygı göstermek ve gerektiğinde onlardan yardım almak, takım içindeki çalışmalara odaklanmak ve örnek olmak.
- Sporculara güven vererek, eşit davranmak.
- Sorulan soru veya önerilere kırıncı olmadan cevap vermek ve değerlendirmek.
- Bilmediği konularla ilgili sorulara yeterli araştırma yaptıktan sonra cevap vereceğini söylemek.
- Antrenman programına sadık kalmak ve farklı eğitim metotlarından yararlanarak eğitimin sıkıcı olmamasını sağlamak.
- Teknik ve metotları anlaşılır bir şekilde sunmak.
- Anlattıklarının anlaşılıp anlaşılmadığını denetlemek ve varsa hataları sabırla düzeltmek.
- Takım ve sporcuların hedeflerini belirlemek ve bu hedefler doğrultusunda hareket etmelerini sağlamak (Konter, 2010).

Antrenör davranışları, sporcuların performansı ve genel gelişimi üzerinde doğrudan etkisi olan çeşitli eylemleri ve tutumları kapsamaktadır (Certel vd., 2018). Bu davranışlar, genellikle iletişim yaklaşımı, motivasyon teknikleri, geri bildirim yöntemi, liderlik stili ve etik yaklaşımlar gibi unsurlardan oluşmaktadır. Antrenörlerin sergilediği davranışlar, sporcuların antrenmanlara ve müsabakalara olan bakış açılarını, katılım düzeylerini ve başarı oranlarını belirlemede kritik bir öneme sahiptir (Jowett ve Cockerill, 2002).

Antrenörlerin iletişim tarzı, sporcularla olan etkileşimlerinin kalitesini belirler. Etkili bir iletişim, antrenör ve sporcu arasındaki güveni artırır ve sporcuların talimatları daha iyi anlamalarını sağlar. Açık ve yapıcı geri bildirim, sporcuların performanslarını geliştirmeleri için gerekli olan bilgi ve motivasyonu sağlar (Price ve Weiss, 2000). İyi bir iletişim tarzı, sporcuların antrenman ve müsabaka süreçlerinde daha bilinçli ve motive olmalarına yardımcı olur. Antrenörlerin, sporcuların duygusal ve psikolojik ihtiyaçlarını anlaması ve bu doğrultuda iletişim kurması, onların spora olan bağlılıklarını ve memnuniyetlerini artırabilir (Jowett ve Cockerill, 2002),

Antrenörlerin kullandığı motivasyon teknikleri, sporcuların içsel ve dışsal motivasyonlarını etkilemektedir. İçsel motivasyon, sporcunun kendi hedeflerine ulaşma isteğinden kaynaklanırken, dışsal motivasyon ödülleri, tanınma ve başarı gibi dış faktörlere dayanmaktadır. Antrenörler, her iki motivasyon türünü de dengeli bir şekilde kullanarak sporcuların performanslarını artırabilirler (Toros ve Duvar, 2011). Örneğin, hedef belirleme,

pozitif pekiştirme ve kişisel gelişim fırsatları sunma gibi teknikler, sporcuların motivasyonlarını ve performanslarını artırmada etkili olmaktadır. Antrenörlerin, sporcuların bireysel ihtiyaçlarına ve motivasyon kaynaklarına uygun stratejiler geliştirmesi, onların antrenman süreçlerine daha aktif katılım sağlamasına ve uzun vadeli başarılar elde etmesine katkıda bulunmaktadır (Konter, 2010).

Geri bildirim, sporcuların hatalarını düzeltmeleri ve performanslarını geliştirmeleri için kritik bir araçtır. Antrenörlerin verdiği geri bildirim, pozitif ve yapıcı olmalıdır. Negatif geri bildirim, sporcuların moralini bozabileceği gibi, olumlu ve destekleyici geri bildirim sporcuların özgüvenini artırabilir ve gelişimlerini hızlandırabilir. Yapıcı geri bildirim, sporcuların güçlü yönlerini pekiştirmelerine ve zayıf yönlerini geliştirmelerine yardımcı olur. Antrenörlerin, geri bildirim verirken dikkatli ve özenli olmaları, sporcuların kendilerini değerli hissetmelerini sağlar ve onların antrenman süreçlerinde daha istekli ve azimli olmalarına katkıda bulunur (Price ve Weiss, 2000).

Antrenörlerin liderlik stili, sporcuların takım içindeki rol algısını ve performansını etkilemektedir. Demokratik liderlik, sporcuların karar süreçlerine katılımını teşvik ederken, otokratik liderlik daha çok antrenörün kontrolünde olan bir yapıyı ifade etmektedir. Durumsal liderlik ise, antrenörlerin duruma göre farklı liderlik stillerini kullanmasını öngören esnek bir yaklaşımdır. Etkili bir liderlik stili, sporcuların motivasyonunu, takım içi uyumu ve performansını artırmaktadır. Antrenörlerin, sporcuların bireysel ihtiyaçlarını ve takım dinamiklerini dikkate alarak uygun liderlik stilini benimsemeleri, takımın genel başarısını ve uyumunu olumlu yönde etkileyebilir (Price ve Weiss, 2000).

Antrenörlerin etik yaklaşımları, sporcuların etik ve ahlaki değerleri benimsemesinde önemli bir rol oynamaktadır. Dürüstlük, saygı ve sorumluluk gibi değerler, antrenörlerin sporculara kazandırması gereken temel etik prensiplerdir. Antrenörlerin, hem antrenmanlarda hem de müsabakalarda etik kurallara uyması ve bu kuralları sporculara aşılması, onların spor hayatları boyunca bu değerleri sürdürmelerine yardımcı olmaktadır. Etik yaklaşımlar, sporcuların sadece sahada değil, hayatın her alanında daha bilinçli ve sorumlu bireyler olmalarına katkıda bulunur (Kayır ve Özbek, 2021).

Antrenörlerin sergilediği davranışlar, sporcuların performansları, psikolojik durumları ve genel gelişimleri üzerinde geniş kapsamlı etkiler oluşturmaktadır (Toros ve Duvan, 2011). Antrenörlerin olumlu davranışları, sporcuların özgüvenini, motivasyonunu ve performansını artırırken, olumsuz davranışlar negatif sonuçlar doğurabilir (Vealey vd., 1998).

Antrenörlerin davranışları, sporcuların stresle başa çıkma yeteneklerini ve genel psikolojik sağlıklarını etkilemektedir. Destekleyici ve anlayışlı bir antrenör, sporcuların stres seviyelerini azaltarak daha iyi performans göstermelerine yardımcı olabilmektedir. Öte yandan, baskıcı ve eleştirel bir antrenör yaklaşımı, sporcuların kaygı düzeylerini artırabilir ve performanslarını olumsuz yönde etkileyebilir (Jowett ve Cockerill, 2002). Antrenörlerin, sporcuların psikolojik ihtiyaçlarını anlayarak uygun destek sağlamaları, onların zihinsel dayanıklılıklarını ve motivasyonlarını artırmaktadır (Toros ve Duvan, 2011).

Araştırmalar, antrenörlerin stresinin sporcu performansı, memnuniyeti ve refahı üzerinde olumsuz etkileri olabileceğini göstermektedir (Vealey ve diğerleri, 1998; Price ve Weiss, 2000; Kristiansen ve Roberts, 2010). Stres, antrenör-sporcu ilişkisini olumsuz yönde etkileyebilir ve sporcu güveninde azalma, performansta bozulma, memnuniyetsizlik, motivasyon kaybı ve sık sık rapor edilen rahatsızlıklara neden olabilir (Price ve Weiss, 2000; Sagar ve diğerleri, 2009). Sporcular genellikle antrenörlerinden destek ve tavsiye talep ettikleri için (Jowett ve Cockerill, 2002), antrenörlerin streslerini nasıl yönettiklerini incelemek, sporcu performansı ve refahı üzerindeki olumsuz sonuçları önlemek açısından önemlidir. Araştırmacılar, stres tepkilerinin etkili koşulluk ile ilişkili olduğunu ve bunun

motivasyon, kaygı azaltma, özgüven ve benlik algısı üzerinde etkili olduğunu bildirmişlerdir (Smith ve diğerleri, 2007).

Antrenörlerin geri bildirim ve motivasyon teknikleri, sporcuların antrenmanlarda ve müsabakalarda sergiledikleri performansı doğrudan etkileyen bir faktördür (Kristiansen ve Roberts, 2010). Etkili antrenörler, sporcuların teknik becerilerini geliştirirken, onların stratejik düşünme ve problem çözme yeteneklerini de artırır. Bu da, sporcuların müsabakalarda daha başarılı olmalarını sağlamaktadır. Antrenörlerin, sporcuların bireysel hedeflerine ulaşmalarına yönelik stratejiler geliştirmesi ve bu süreçte onları desteklemesi, performanslarının sürekli olarak gelişmesine katkıda bulunur (Jowett ve Cockerill, 2002).

Antrenörlerin liderlik stilleri ve iletişim tarzları, takım içi uyumu ve sosyal dinamikleri etkileyen değişkenlerdir. Demokratik ve katılımcı bir liderlik tarzı, takım içi dayanışmayı ve işbirliğini artırırken, otokratik bir liderlik tarzı takım içinde gerginliklere ve uyumsuzluklara yol açabilir. Antrenörlerin, takım içi ilişkileri ve sosyal dinamikleri yönetme becerisi, takımın genel başarısını ve uyumunu belirler. Etkili bir takım lideri olan antrenör, sporcular arasında olumlu ilişkilerin gelişmesini teşvik edip takımın ortak hedeflere ulaşmasına yardımcı olmaktadır (Smith vd., 2007).

Antrenör davranışları, sporcuların performansı ve genel gelişimi üzerinde önemli etkiler yaratır. Bu nedenle, antrenörlerin sergilediği davranışların bilimsel olarak incelenmesi ve analiz edilmesi, hem teorik bilgi birikimi açısından hem de pratik uygulamalar için büyük önem taşımaktadır (Kayır ve Özbek, 2021). Bu araştırma, antrenör davranışlarını konu alan yüksek lisans tezlerinin bibliyometrik profilini ortaya koyarak, bu alandaki akademik çalışmaların genel görünümünü sunmayı amaçlamaktadır. Böylece, antrenörlerin eğitiminde ve sporcuların gelişiminde daha etkili stratejilerin geliştirilmesine yönelik önemli bilgiler elde edilecektir. Antrenörlerin, sporcuların potansiyellerini maksimum düzeyde gerçekleştirmelerine katkıda bulunacak etkili stratejiler geliştirmesi, spor dünyasında kalıcı başarıların ve etik değerlerin sürdürülebilirliğine katkı sağlayacaktır.

Bilimsel araştırma sonuçları, tüm disiplinlerdeki politika ve uygulamaları etkileme potansiyeline sahiptir. Bu sonuçlar, yalnızca uygulamalar için bir temel oluşturmakla kalmaz, aynı zamanda uygulayıcılara mesleki faaliyetlerinde rehberlik eder. Spor bilimleri alanında yapılan pek çok çalışma, bu alanındaki reformların temelini oluşturmuştur. Bilimsel araştırma sonuçlarını sentezlemek, mevcut araştırmaları geniş bir perspektifle ele almak ve yeni yaklaşımlar geliştirmek için kullanılan bir yöntemdir (Ay ve Orhan, 2015). Özellikle 1980'lerde ABD'de popüler hale gelen araştırmaların niteliğini ve genel profilini çıkarmak, bu araştırmaların evrimini ve verilerden yeni sonuçlar elde etmeyi inceleyen çalışmalar, Türkiye'de 2000'li yıllardan sonra benimsenmiştir. Yeni bir araştırmaya başlayacak bir araştırmacı, yönünü belirlemek için öncelikle mevcut araştırmaları ortaya koyan, literatürde eksik kalan alanları belirleyen ve sonuçları sistematik değerlendirme ve meta-analizle ele alan çalışmalara başvuracaktır. Belirli bir alanda yapılan farklı çalışmaları bir arada ele alarak eğilimleri belirlemek, araştırmacıların ve politika yapımcıların bilinçli kararlar almasına yardımcı olabilir (Öztürk ve Ay, 2015). Antrenör davranışlarını konu alan yüksek lisans tezleri, bu alandaki bilgi birikimini artırmak ve uygulamaya yönelik öneriler sunma amacıyla önemli bir rol oynamaktadır.

İlgili literatüre bakıldığında; spor bilimleri alanındayapılan ve taekwondo sporcularını kapsayan psikolojik çalışmaları sistematik olarak derleyen bir araştırmaya rastlanmıştır (Selucik ve Dilek, 2020). Araştırma 2010 ve 2020 yılları arasında Türkiye'de tamamlanmış yüksek lisans ve doktora tezlerinden oluşan verileri sistematik bir derleme yöntemiyle ele almıştır. Benzer şekilde; Boks konulu lisansüstü tezleri bibliyometrik özelliklerine göre ele alan araştırma literatürde yer almaktadır. Araştırma 2011 ve 2021 yılları arasında yayınlanmış

43 lisansüstü tezi kapsamaktadır (Selucik ve Dilek, 2020). Literatürde büyük verileri ele alan antrenör davranışlarını kapsayan sistematik derleme, meta-analiz, meta-sentez veya bibliyometrik analiz gibi bir araştırmaya rastlanmamıştır. Bu bağlamda araştırmanın alana katkı sağlayacağı söylenebilir.

Bu araştırmanın amacı, antrenör davranışlarını konu alan yüksek lisans tezlerinin bibliyometrik profilini ortaya koyarak, bu alandaki akademik çalışmaların genel görünümünü sunmaktır. Bu bağlamda, araştırmada yıllara göre tez sayılarının dağılımı, üniversitelere göre dağılımları, tezlerin temel aldığı konular, kullanılan yöntemlerin çeşitliliği, tercih edilen model türleri, veri toplama araçları ve verilerin analizi gibi değişkenlere göre detaylı bir şekilde analiz edilmiştir.

Araştırmanın alt araştırma soruları ise;

- Antrenör konulu yüksek lisans tezleri hangi yıllar arasında yayınlanmıştır?
- Hangi üniversitelerde antrenör konulu yüksek lisans çalışmaları daha yoğundur?
- Antrenör konulu yüksek lisans tezleri hangi alt konulara odaklanmaktadır?
- Tezlerde hangi araştırma yöntemleri (nicel, nitel, karma yöntem) kullanılmıştır?
- Tezlerde hangi araştırma modelleri kullanılmıştır?
- Veri toplama araçları nelerdir (gözlem, anket, mülakat, testler, vb.)?
- Tezlerde hangi analiz yöntemleri kullanılmıştır?

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Araştırma, sistematik derleme yöntemiyle gerçekleştirilmiştir. Bu yöntem, belirli bir klinik soruya veya probleme cevap aramak için yapılan bütün araştırmaların kapsamlı bir şekilde taranması, çeşitli kriterlerin kullanılması ve araştırmaların kalitelerinin değerlendirilmesiyle hangi çalışmanın araştırmaya dahil edileceğinin belirlenmesi ve bu çalışmalardaki bulguların detaylı bir şekilde sentezlenmesini içermektedir (Hemingway ve Brereton, 2009). Sistematik derleme, hem nicel hem de nitel kanıtları inceleyebilir veya karma metod sistematik derleme olarak adlandırılan şekilde farklı türlerde kanıtları ele alabilir ve incelenebilir. Bu modelin en sık izlenen adımları; çalışma konusunu belirlemek, kapsamlı bir şekilde literatürü tarayarak çalışmaları seçmek, veri toplamak, verileri analiz etmek ve sonuçları rapor etmektir. Kaliteli bir sistematik derleme için detaylı bir literatür taraması yapılması gerekmektedir (Aslan, 2018). Bu bağlamda, araştırmada durum çalışması şu şekilde uygulanmıştır:

- Araştırma Sorularının Oluşturulması:* Araştırma soruları araştırmacının ilgili araştırmalardan hangi verileri toplaması gerektiğini ve analiz stratejilerini nasıl uygulayacağını belirlemesine yardımcı olur.
- Veri Toplama ve Seçme:* Kaliteli bir sistematik derlemede ele alınan durumu kapsayan, olguları inceleyen ve amaca uygun olan araştırmaların seçilmesi önemlidir. Bu seçim, belirli kriterlere (örneğin, veri tabanları, çeşitli araştırma türleri, belirli yayın tarihi, örneklem grubu ve konu sınırlaması vb.) dayanmalıdır. Seçilen çalışmalardan çıkarılacak veriler, birleştirilir ve analiz için hazırlanır.
- Veri Analizi:* Seçilen çalışmaların uygun analiz yöntemleri kullanılarak raporlaştırma sürecine tabii tutulmasıdır. Bu aşamada araştırma soruları temelinde uygun analizler uygun şekilde tablo ve grafiklerle raporlaştırılır.
- Sonuçların Yorumlanması:* Araştırma sonuçları durum hakkında genel çerçevenin oluşturulduğu, bakış açısının kazandırıldığı ve sınırlı bir sistem üzerinde derinlemesine analiz yapılan çalışmalardır. Araştırmacılar, bu sonuçları yorumlayarak genel değerlendirme yapar.

Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Çalışmanın evreni; YÖK Tez veri tabanından tam metnine ulaşılabilen, Türkçe ve İngilizce olarak yayınlanmış ve Türkiye’de yapılan tez araştırmaları şeklindedir. Çalışmanın örnekleme ise; 2013 ve 2023 yıllarında (bu yılları da kapsayacak şekilde) Türkçe ve İngilizce olarak yayınlanmış antrenör davranışlarını konu alan yüksek lisans tezleridir. Bu bağlamda toplam 30 adet tez araştırmaya dâhil edilmiştir.

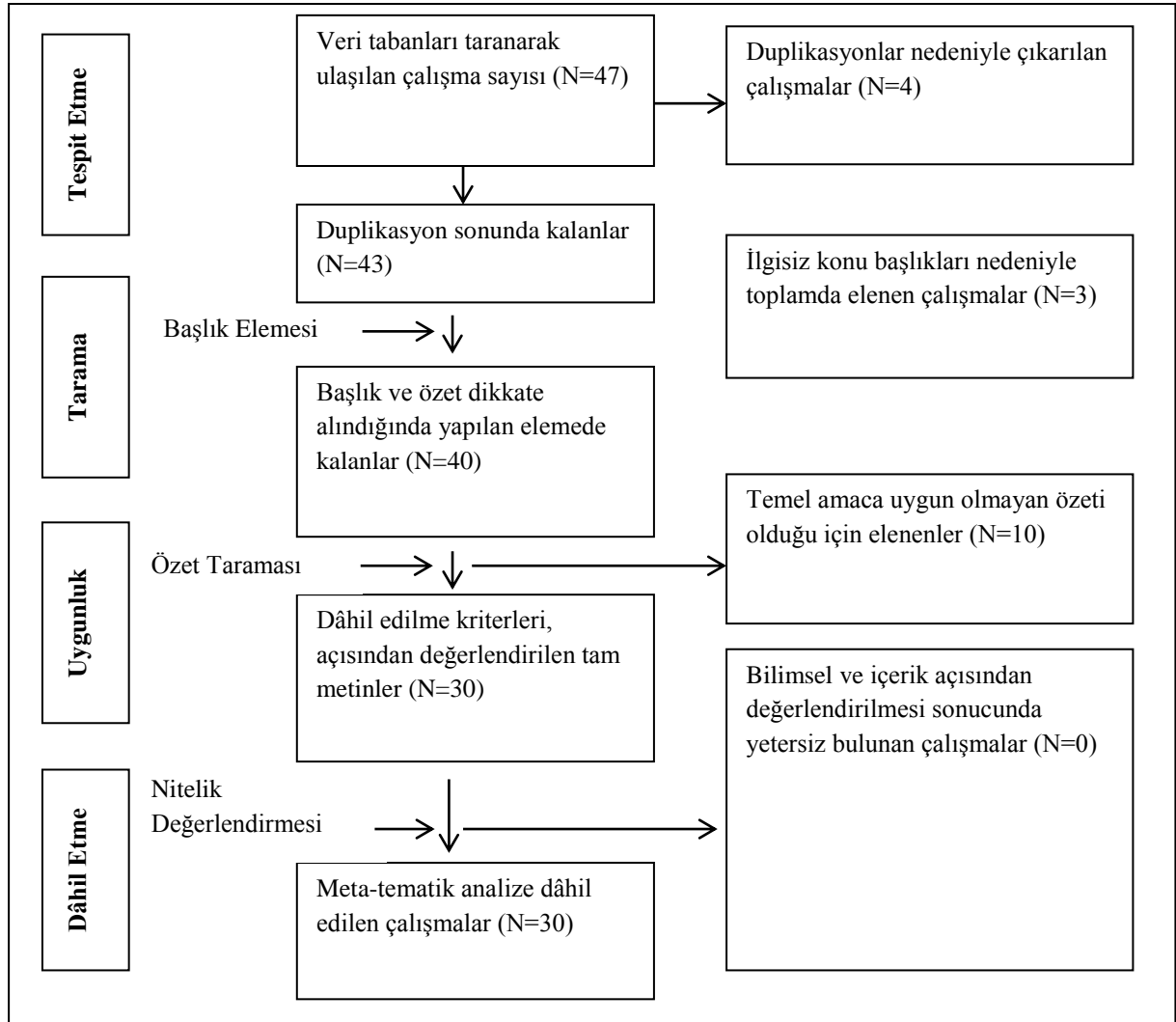
Veri Toplama Teknikleri

Tarama Stratejisi ve Dâhil Etme/Çıkarma Kriterleri

- (i) YÖK Tez veri tabanlarında tarama işlemi 25.05.2024 tarihinde yapılmıştır.
- (ii) Anahtar kelime olarak Türkçe yayınlar için “*antrenör*” ve “*davranış*” terimleri başlıklarda ve özetlerde taranmıştır. İngilizce dilindeki yayınlar için ise; “*coach*”, “*trainer*” ve “*behaviour*” terimi başlıklarda ve özetlerde taranmıştır.
- (iii) Araştırmada ilgili literatür taraması sonucu; *Yıl, Üniversite, Yöntem, Araştırma Modeli, Veri Toplama Araçları, Ele Alınan Konu ve Veri Analiz Yöntemi* değişkenleri amaca uygun olarak belirlenmiş ve araştırmalardan bu veriler çekilmiştir.
- (iv) Araştırmada *Akademik Yayın Değerlendirme Formu* kullanılarak her bir araştırmaya numara verilmiş ve araştırmaların belirtilenler dışında; *APA 6* stilinde kaynakça yazımı olarak raporlaştırma süreci için araştırmalardan çekilmiştir.

Araştırmaların dâhil edilmeme nedenleri:

- (i) İlgili veri tabanlarında bulunmaması
- (ii) Tam metnin ulaşılabilir olmaması
- (iii) Antrenör davranışlarına odaklanmaması
- (iv) Doktora tezi olmaları şeklinde belirtilebilir.

PRISMA Diyagramı ve Dâhil Edilen Çalışmalar**Şekil 1. Analize Dâhil Edilen Çalışmaların Akış Diyagramı****Verilerin Analizi**

Elde edilen verilerin analizi doküman analizi yöntemi uygulanmıştır. Dokümanlar; dergiler, teknik dokümanlar, saha notları, günlükler, biyografiler ve otobiyografiler, resmi kayıtlar, bildirimler, raporlar ya da istatistikler, birincil veya ikincil kaynaklar, tarihi olaylar veya kronolojiler, fotoğraflar, projeler, kitaplar, planlar, mektuplar, makaleler gibi çeşitli materyaller olabilir (Cohen, Manion & Morrison, 2007). Bu dokümanların, ilgili alanda bilgi edinmeyi sağlayan değerli kaynaklar olduğu ve nitel araştırmalarda araştırmacıların sıklıkla bu yazılı materyaller üzerinde çalıştığı bilinmektedir (Wallen ve Fraenkel, 2000).

Araştırmada doküman analizi iki aşamada gerçekleştirilmiştir. Bunlar;

- (i) Çalışma grubunda yer alan tezler Yök Tez veri tabanlarından temin edilmiş, pdf formatında bilgisayar ortamına aktarılmıştır.
- (ii) İkinci aşamada, bilgisayar ortamına aktarılmış çalışmaların kod numarası sırasına göre çözümlenmeleri, araştırma kapsamında geliştirilen Akademik Yayın Değerlendirme Formu kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Araştırma kapsamında elde edilen veriler, nitel araştırma yöntemiyle ilişkilendirilen içerik analiz türlerinden kategorik analiz ve frekans analizi teknikleri kullanılarak değerlendirilmiştir. Nitel araştırmada veri analizi

sürecinde, ilk olarak mesaj öğelerinin sıklıklarının sayılmasına odaklanan frekans analizi yöntemi kullanılmıştır. Bu analiz türünde, sayılabilir nitelikteki birimler belirlenerek, analiz göstergeleri frekans olarak ifade edilir. Frekans analizi, kayıt birimlerinin nicel olarak görünme sıklığını basit bir şekilde ortaya koyar. Materyalin analizi sırasında, mesaj öğelerinin belirli bir ögenin sıklığına göre sayılması amaçlanmış ve bu sayımlar frekans olarak ifade edilmiştir. Bu yöntem, belirli bir ögenin ne kadar sık ortaya çıktığını ve bu ögenin analiz bağlamında yoğunluğunu ve önemini anlamayı sağlar. Frekans analizi sonucunda, öğeler önem sırasına göre sınıflandırılabilir ve sıklıklarına göre gruplandırılabilir (Köhler & Stemmler, 1997). Kategorik analiz ise, belirli bir mesajın önce birimlere ayrılması ve ardından bu birimlerin önceden belirlenmiş ölçütlere göre kategoriler halinde gruplandırılmasını ifade eder (Tavşancıl & Aslan, 2001).

Araştırmanın Geçerliliği ve Güvenirliği

Nitel araştırmalarda geçerlilik, araştırmacının incelenen konuyu doğru ve tarafsız bir şekilde gözlemlemesini ifade eder. Bunun yanı sıra, araştırmacının veri toplama sürecini, sonuçlara ulaşma yöntemlerini ve elde edilen verilerin detaylı bir şekilde raporlanmasını açıklaması da geçerlilik açısından önemli unsurlardır (Yıldırım & Şimşek, 2008).

Nitel araştırmada geçerlik, iç geçerlik ve dış geçerlik olarak iki ana kategoriye ayrılır. İç geçerlik, araştırma sürecinin ele alınan gerçeği ortaya çıkarmadaki yeterliliği ile ilgilidir. Bu nedenle, araştırmacının veri toplama, analiz ve yorumlama süreçlerinde tutarlılık göstermesi önemlidir (Büyüköztürk vd., 2008). Bu çalışmada, iç geçerliliği sağlamak amacıyla bulgular bölümünde detaylı açıklamalar yapılmış, araştırma konusuyla ilgili bilgiler objektif verilerle desteklenmiş ve ardından yorumlar yapılmıştır. Veriler arasındaki tutarlılık, içsel homojenlik ve dışsal heterojenlik ölçütlerine dikkat edilerek sağlanmaya çalışılmıştır. Böylece, benzerlikler ve farklılıklar açıkça vurgulanmıştır.

Dış geçerlik, araştırma bulgularının genellenebilirliği olarak tanımlanabilir. Araştırmanın sonuçları benzer ortamlarda ve koşullarda yeniden üretilebiliyorsa, bu araştırmanın dış geçerliliği sağlanmış demektir. Bu araştırmada, yayınların YÖK Tez Merkezi'nden çekilme süreci ayrıntılı olarak açıklanmış ve elde edilen ham veriler ek olarak sunulmuştur.

Güvenirlik, araştırma sürecinin ve verilerin şeffaf ve ayrıntılı bir şekilde tanımlanması; yani başka bir araştırmacının değerlendirmesine olanak tanıyacak şekilde sunulmasıdır. Kısacası, araştırma sonuçlarının tekrarlanabilirliği ile ilgilidir (Yıldırım & Şimşek, 2008). Bu kapsamda, verilerin analizi iki uzman tarafından gerçekleştirilmiş ve çalışmanın güvenilirliğini hesaplamak için Miles ve Huberman'ın (1994) formülü kullanılmıştır.

Güvenirlik formülüne göre yapılan hesaplama sonucunda araştırmanın güvenilirliği %85 olarak bulunmuştur. Güvenirlik hesaplarının %70'in üzerinde olması, araştırmanın güvenilir olduğunu gösterir. Bu sonuca göre, araştırmanın güvenilir olduğu ifade edilebilir.

BULGULAR

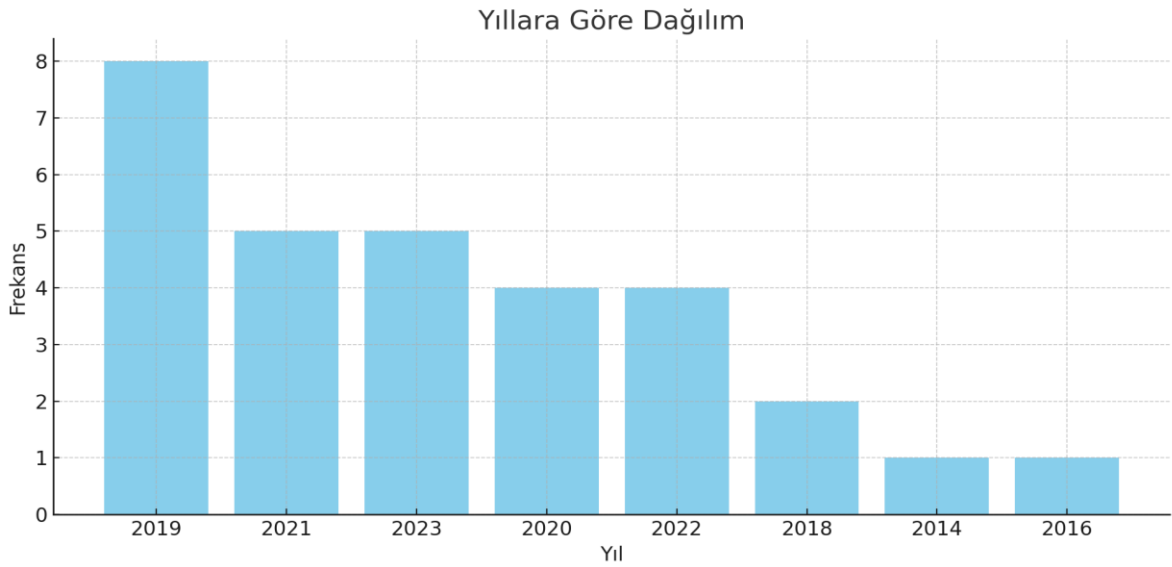
Araştırmanın birinci alt araştırma sorusunda yer alan araştırmaların yıllara göre dağılımına yönelik bulgular Tablo 1'de sunulmuştur.

Tablo 1. Araştırmaya dâhil edilen çalışmaların yıllara göre dağılımı

Yıl	Frekans	Yüzde (%)
2019	8	26.67
2021	5	16.67
2023	5	16.67
2020	4	13.33
2022	4	13.33
2018	2	6.67
2014	1	3.33
2016	1	3.33
Toplam	30	100

Tablo 1 antrenör davranışları konularını içeren yüksek lisans tezlerinin yıllara göre dağılımını göstermektedir. 2019 yılı, toplam tezlerin %26.67'si ile en yüksek frekansa sahiptir.

Çalışmalarının yıllara göre dağılımına yönelik grafik Şekil 2'de sunulmuştur.

Şekil 2. Yıllara göre toplam yayın sayısı

Şekil 2'de görüldüğü gibi araştırmaların toplam sayı bazında 2018 yılı artmaya başladığı görülmektedir. Bu artış 2019 yılında en yüksek seviyeye ulaşmıştır.

İkinci Alt Araştırma Sorusuna Yönelik Bulgular

Araştırmaların yayınlandığı üniversitelere göre dağılımlarına yönelik bulgular Tablo 2.'de sunulmuştur.

Tablo 2. Araştırmaya dâhil edilen çalışmaların üniversitelere göre dağılımı

Üniversite	Frekans	Yüzde (%)
Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi	4	13.33
Marmara Üniversitesi	4	13.33
Aydın Adnan Menderes Üniversitesi	3	10.00
Sivas Cumhuriyet Üniversitesi	2	6.67
İstanbul Gelişim Üniversitesi	1	3.33
Yalova Üniversitesi	1	3.33
Bayburt Üniversitesi	1	3.33
Trakya Üniversitesi	1	3.33
Fırat Üniversitesi	1	3.33
Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi	1	3.33
Dumlupınar Üniversitesi	1	3.33
Düzce Üniversitesi	1	3.33
İstanbul Gedik Üniversitesi	1	3.33
Ankara Üniversitesi	1	3.33
Mersin Üniversitesi	1	3.33
Karabük Üniversitesi	1	3.33
Erciyes Üniversitesi	1	3.33
Yozgat Bozok Üniversitesi	1	3.33
Ardahan Üniversitesi	1	3.33
Selçuk Üniversitesi	1	3.33
Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi	1	3.33
Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi	1	3.33
Toplam	30	100

Tablo 2, antrenör davranışları konularını içeren yüksek lisans tezlerinin üniversitelere göre dağılımını göstermektedir. Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi ve Marmara Üniversitesi, her biri %13.33 frekansla en yüksek oranı paylaşmaktadır.

Üçüncü Alt Araştırma Sorusuna Yönelik Bulgular

İlgili araştırmaların alt konularına göre dağılımı Tablo 3'te sunulmuştur.

Tablo 3. Araştırmaya dâhil edilen çalışmaların konularına göre dağılımı

Konu	Frekans	Yüzde (%)
Liderlik davranışları	6	20.00
Başarı motivasyonu	2	6.67
Sportmenlik davranışları	2	6.67
Sağlıklı yaşam biçimi davranışları	2	6.67
Spora bağlılık	2	6.67
Antrenör davranışları	1	3.33
Sporcu saldırganlık	1	3.33
Antrenör-sporcu ilişki kalitesi	1	3.33
Örgütsel bağlılık	1	3.33
Yıldırma (mobbing) davranışları	1	3.33
Zihinsel dayanıklılık	1	3.33
Meslek etiği davranışları	1	3.33
Antrenör tutumları	1	3.33
Öz liderlik davranışları	1	3.33
Bilişsel esneklik	1	3.33
Duygusal emek davranışları	1	3.33
Olumsuz ebeveyn davranışları	1	3.33
Liderlik yönelimleri	1	3.33
Sporcu ilişkisi	1	3.33
Etik liderlik	1	3.33
Antrenör yeterliliği	1	3.33
Sporcu şiddet eğilimleri	1	3.33
Ahlaki karar alma	1	3.33
Özerk benlik yönetimi	1	3.33
Sporda saldırganlık	1	3.33
Öz yeterlilik	1	3.33
Sportmenlik yönelimleri	1	3.33
Öz duyarlılık	1	3.33
Sporda öfke	1	3.33
Etik dışı davranışlar	1	3.33
Saldırgan davranışlar	1	3.33
Öğretimsel liderlik	1	3.33
Vizyoner liderlik	1	3.33
Toplam	30	100

Tablo 3 antrenör davranışları konularını içeren yüksek lisans tezlerinin konulara göre dağılımını göstermektedir. Liderlik davranışları, %20 frekans ile en yaygın incelenen konudur.

Dördüncü Alt Araştırma Sorusuna Yönelik Bulgular

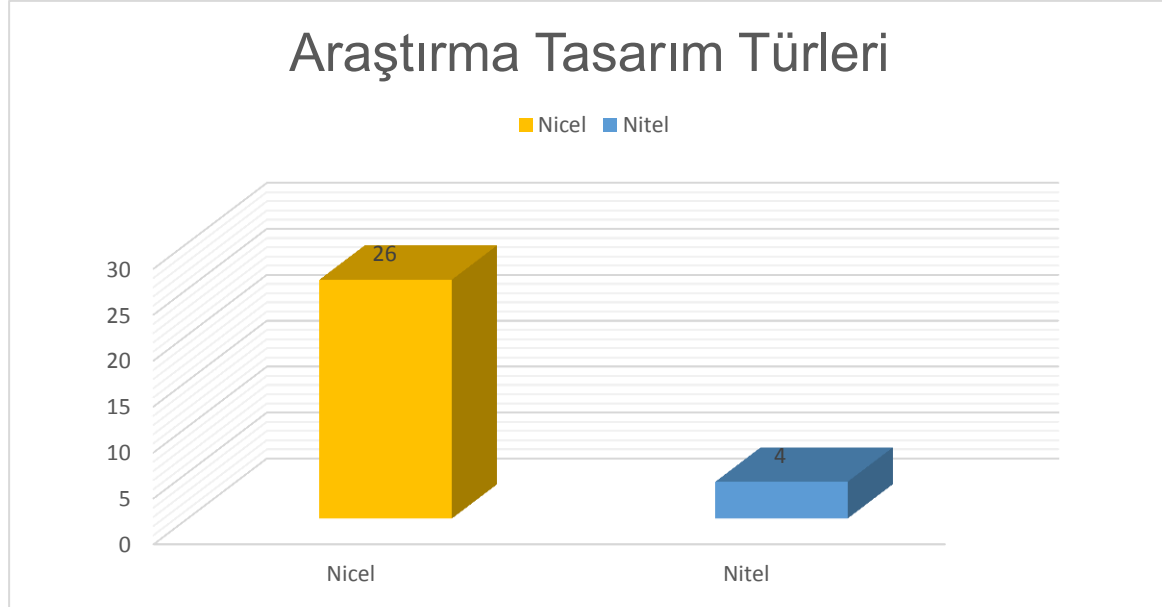
İlgili çalışmaların araştırma yöntemine göre dağılımına yönelik veriler Tablo 4'te sunulmuştur.

Tablo 4. Araştırmaya dâhil edilen çalışmaların yöntemine göre dağılımı

Yöntem	Frekans	Yüzde (%)
Nicel	26	86.67
Nitel	4	13.33
Toplam	30	100

Araştırmaya dâhil edilen çalışmaların yöntem eğilimlerine göre dağılımı Tablo 4'te sunulmuştur. İncelenen çalışmalarda nicel araştırma yöntemleri, %86.67 oranıyla en çok tercih edilen yöntemdir.

Çalışmaların araştırma yöntem eğilimlerine göre grafiği Şekil 3'te sunulmuştur.

Şekil 3. Çalışmalarının veri tabanlarına göre dağılımı

Beşinci Alt Araştırma Sorusuna Yönelik Bulgular

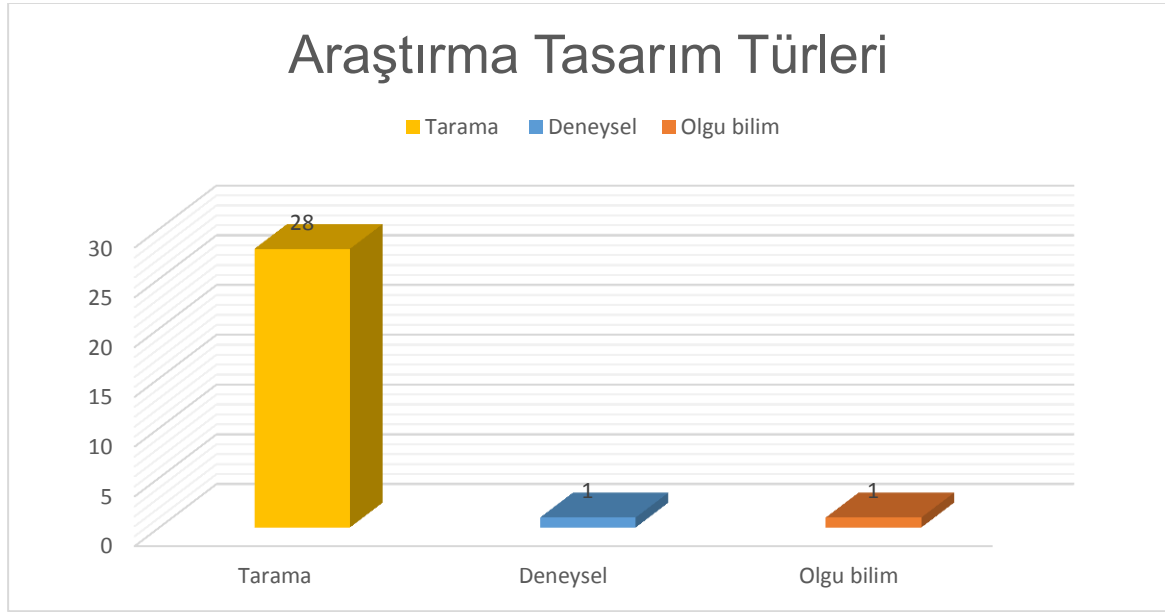
İlgili çalışmaların araştırma modeline göre dağılımına yönelik veriler Tablo 5'te sunulmuştur.

Tablo 5. Araştırmaya dâhil edilen çalışmaların model eğilimlerine göre dağılımı

Model	Frekans	Yüzde (%)
Tarama	28	93.33
DeneySEL	1	3.33
Olgu Bilim	1	3.33
Toplam	30	100

Araştırmaya dâhil edilen çalışmaların model eğilimlerine göre dağılımı Tablo 5'de sunulmuştur. Tarama modeli, %93.33 oranıyla en yaygın kullanılan modeldir.

Çalışmaların araştırma tasarımı eğilimlerine göre grafiği Şekil 4’de sunulmuştur.

Şekil 5. Çalışmaların veri tabanlarına göre dağılımı

Altıncı Alt Araştırma Sorusuna Yönelik Bulgular

Araştırmada kullanılan veri toplama aracı türlerine göre dağılım Tablo 6’da sunulmuştur.

Tablo 6. Araştırmaya dâhil edilen çalışmalarda kullanılan veri toplama aracı türlerine göre dağılımı

Veri Toplama Aracı	Frekans	Yüzde (%)
Sporda Liderlik Ölçeği	5	16.67
Antrenör Davranışlarını Değerlendirme Ölçeği	3	10.00
Spora Özgü Başarı Motivasyonu Ölçeği	2	6.67
Çok Boyutlu Sportmenlik Yönelimi Ölçeği	2	6.67
Algılanan Antrenör Tutum ve Davranış Ölçeği	2	6.67
Spora Bağlılık Ölçeği	2	6.67
Antrenör Sportmen Davranış Ölçeği	2	6.67
Sağlıklı Yaşam Biçimi Davranışları Ölçeği	2	6.67
Bilişsel Esneklik Ölçeği	1	3.33
Duygusal Emek Ölçeği	1	3.33
Görüşme Formu	1	3.33
Liderlik Stilleri Betimleme Anketi	1	3.33
Sporda Mental Dayanıklılık Ölçeği	1	3.33
Elit Sporcu Örgütsel Bağlılık Ölçeği	1	3.33
Buss Perry Saldırganlık Eğilimi Ölçeği	2	6.67
Altyapı Sporlarında Ahlaki Karar Alma Tutumları Ölçeği	1	3.33
Özerk Benlik Yönetimi Ölçeği	1	3.33
Kişisel Bilgi Formu	1	3.33
Toplam	30	100

Araştırmaya dâhil edilen çalışmalarda kullanılan veri toplama aracı türlerine göre dağılım Tablo 6’da sunulmuştur. Sporda Liderlik Ölçeği, %16.67 oranıyla en çok kullanılan veri toplama aracıdır.

Yedinci Alt Araştırma Sorusuna Yönelik Bulgular

Araştırmalarda kullanılan veri analiz türlerine ait bilgiler Tablo 7’de sunulmuştur.

Tablo 7. Araştırmalarda kullanılan veri analiz türleri

Veri Analiz Yöntemi	Frekans	Yüzde (%)
Bağımsız Gruplar t Testi	8	26.67
ANOVA	7	23.33
Mann-Witney-U testi	6	20.00
Pearson Korelasyon Analizi	5	16.67
Spearman Korelasyon Analizi	2	6.67
Kruskal Wallis	2	6.67
MANOVA	1	3.33
Hiyerarşik Regresyon Analizi	1	3.33
İçerik Analizi	1	3.33
Toplam	30	100

Araştırmalarda kullanılan veri analiz türlerine ait bilgiler Tablo 7’de sunulmuştur. Çalışmalarda en çok kullanılan analiz türü Bağımsız Gruplar t Testi olup %26.67 oranıyla en çok tercih edilen analiz yöntemidir.

TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Araştırmadan elde edilen bulgular, antrenör davranışlarına odaklanan yüksek lisans tezlerinin 2019 yılında en yüksek frekansa ulaştığını ve bu alandaki çalışmaların 2018 yılından itibaren artış gösterdiğini ortaya koymaktadır. Bu artış, spor bilimlerindeki gelişmelerin ve antrenör davranışlarının sporcular üzerindeki etkisinin daha fazla fark edilmesiyle ilişkilendirilebilir. Aynı zamanda, spor bilimleri alanında antrenörlük eğitiminin ve davranış bilimlerinin önemi üzerine artan vurguların bir yansıması olarak da değerlendirilebilir.

Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi ve Marmara Üniversitesi’nin bu alandaki tezlere yüksek oranda katkıda bulunması, bu üniversitelerin spor bilimleri ve antrenörlük eğitimi konusundaki uzmanlıklarını ve bu alana verdikleri önemi göstermektedir. Bu üniversitelerdeki akademik kadronun uzmanlık alanlarının ve araştırma olanaklarının bu çalışmaları desteklediği düşünülebilir. Örneğin, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi’nin spor bilimleri fakültesi, spor bilimlerinde inovasyon ve gelişim üzerine yoğunlaşmış bir program sunmaktadır. Marmara Üniversitesi ise, spor yönetimi ve liderlik üzerine odaklanmış güçlü bir akademik kadroya sahiptir. Bu tür üniversitelerin katkıları, Türkiye’deki spor bilimleri araştırmalarının kalitesini artırmakta ve uluslararası düzeyde rekabet edebilir hale getirmektedir.

Liderlik davranışları konusunun %20 frekansla en yaygın incelenen konu olması, liderlik konusundaki araştırmaların önemine işaret etmektedir. Bu durum, spor bilimlerinde liderliğin, antrenörlerin sporcular üzerindeki etkilerini anlamak ve geliştirmek için kritik bir rol oynadığını göstermektedir. Liderlik teorileri bağlamında, Transformasyonel Liderlik Teorisi ve Durumsal Liderlik Teorisi gibi yaklaşımlar, antrenörlerin sporcular üzerindeki etkilerini açıklamak için sıkça kullanılan kuramsal çerçevelerdir. Transformasyonel liderlik, antrenörlerin vizyon oluşturarak ve ilham vererek sporcularını motive etmelerini vurgularken, durumsal liderlik teorisi, antrenörlerin farklı durumlara ve sporcuların ihtiyaçlarına göre liderlik tarzlarını ayarlamaları gerektiğini öne sürmektedir. Transformasyonel liderlik teorisine göre, antrenörlerin vizyon oluşturma, ilham verme, entelektüel teşvik ve bireysel dikkate dayalı dört boyutu bulunmaktadır. Bu boyutlar, sporcuların performansını ve motivasyonunu artırmada kritik rol oynamaktadır. Örneğin, başarılı bir antrenör, sporcularına ilham verici hedefler sunarak onların potansiyellerini maksimize edebilir. Durumsal liderlik teorisi ise, antrenörlerin farklı durumlara uyum sağlama yeteneklerinin önemini vurgulamaktadır. Bu teoriye göre, etkili liderlik, liderin duruma ve takipçilerin ihtiyaçlarına uygun olarak davranışlarını değiştirebilme yeteneğine bağlıdır. Bu bağlamda, bir antrenörün esneklik ve adaptasyon becerileri, takımın başarısı üzerinde doğrudan etkili olabilir.

Nicel araştırma yöntemlerinin %86.67 oranla tercih edilmesi, bu alandaki çalışmaların genellikle nicel verilere dayandığını göstermektedir. Nicel yöntemler, objektif ve ölçülebilir veriler sunarak, antrenör davranışlarının etkilerini somutlaştırmak ve genelleştirilebilir sonuçlar elde etmek açısından tercih edilmektedir. Nicel araştırmalar, büyük örneklem gruplarına dayanarak antrenör davranışlarının etkilerini istatistiksel olarak analiz etme olanağı sağlamıştır. Bu da, sonuçların genellenebilirliğinin artırılmasına ve daha geniş kitlelere uygulanabilir sonuçlar elde edilmesine olanak tanımaktadır. Ancak, nicel verilerin yanı sıra nitel araştırma yöntemlerinin de kullanılması, daha derinlemesine ve kapsamlı bir anlayış geliştirilmesine katkı sağlayabilir. Nitel araştırma yöntemleri, bireylerin deneyimlerini, düşüncelerini ve duygularını anlamaya yönelik daha derinlemesine veri sağlar. Bu yöntemler, antrenörlerin ve sporcuların kişisel deneyimlerini ve ilişkilerini anlamak için önemlidir. Bu bağlamda derinlemesine mülakatlar ve odak grup görüşmeleri, antrenörlerin liderlik tarzlarının sporcular üzerindeki etkilerini daha ayrıntılı bir şekilde ortaya koyabilir.

Tarama modelinin %93.33 oranla en yaygın kullanılan model olması, bu alandaki çalışmaların genellikle mevcut antrenör davranışlarının genel eğilimlerini belirlemeye odaklandığını göstermektedir. Aynı zamanda farklı değişken açısından antrenör davranışlarının değişimini ele alan araştırmalar yoğunluktadır. İlgili araştırmaların deneysel çalışmalarla veya nitel desenler ile desteklenmesi gerektiği de unutulmamalıdır. Deneysel çalışmalar, neden-sonuç ilişkilerini belirlemek ve belirli antrenör davranışlarının sporcular üzerindeki doğrudan etkilerini test etmek için kritik öneme sahiptir. Bu tür çalışmalar, tarama modellerinin sunduğu genel bilgilerin ötesine geçerek, daha spesifik ve uygulamaya yönelik bulgular sunabilir.

Sporda Liderlik Ölçeği'nin en çok kullanılan veri toplama aracı olması, liderlik özelliklerini ölçmek için güvenilir bir araç olarak kabul edildiğini göstermektedir. Bu ölçek, antrenörlerin liderlik özelliklerini değerlendirmede standart bir araç sunarak, araştırmaların karşılaştırılabilirliğini ve tutarlılığını artırmaktadır. Sporda Liderlik Ölçeği, antrenörlerin farklı liderlik stillerini ve bu stillerin sporcular üzerindeki etkilerini ölçmek için kapsamlı ve güvenilir bir araçtır. Bu ölçek, farklı antrenörlerin liderlik yaklaşımlarını karşılaştırmak ve liderlik davranışlarının sporcu performansı üzerindeki etkilerini belirlemek için yaygın olarak kullanılır.

Bağımsız Gruplar t Testi'nin en çok tercih edilen analiz yöntemi olması, çalışmalarda gruplar arası karşılaştırmaların önemli olduğunu ve bu yöntemin etkili bir şekilde kullanıldığını göstermektedir. Bu analiz yöntemi, farklı antrenör davranışlarının sporcular üzerindeki etkilerini karşılaştırmak için ideal bir yöntemdir. Örneğin, çeşitli bağımsız değişkenlerden oluşan gruplararasıdaki antrenör davranışları temelindeki performans farklarını belirlemek için bağımsız gruplar t testi kullanılabilir. Bu bağlamda fark testlerine yoğunlaşmanın olması elbette nicel araştırmalara yoğunlaşılmasından dolayıdır. Bu nedenle yöntem ve model çeşitlenmesine gidildikçe veri analiz yöntemleri de değişecektir.

Araştırmadan elde edilen sonuçlara bakıldığında;

- Antrenör davranışlarına odaklanan yüksek lisans tezlerinin 2019 yılında en yüksek frekansa ulaştığı ve araştırmaların genel olarak 2018 yılından itibaren artış gösterdiği görülmektedir.
- Özellikle, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi ve Marmara Üniversitesi'nin bu alandaki tezlerle yüksek oranda katkıda bulunduğu görülmektedir.
- Liderlik davranışları konusunun %20 frekansla en yaygın incelenen konu olması, liderlik konusundaki araştırmaların önemine işaret etmektedir.
- Nicel araştırma yöntemlerinin %86.67 oranla tercih edilmesi, bu alandaki çalışmaların genellikle nicel verilere dayandığını göstermektedir.
- Tarama modeli %93.33 oranla en yaygın kullanılan modeldir.
- Sporda Liderlik Ölçeği'nin en çok kullanılan veri toplama aracı olması, liderlik özelliklerini ölçmek için güvenilir bir araç olarak kabul edildiğini göstermektedir.
- Bağımsız Gruplar t Testi en çok tercih edilen analiz yöntemidir. Bu durum çalışmalarda gruplar arası karşılaştırmaların önemli olduğunu ve bu yöntemin etkili bir şekilde kullanıldığını göstermektedir.

Bu sonuçlar ışığında, gelecekteki araştırmacılara ve paydaşlara şu önerilerde bulunulabilir:

1. Antrenör davranışları konusunda yapılan araştırmaların sayısının artması, bu alanda farklı bakış açılarının ortaya çıkarılmasında önemlidir. Bu nedenle, büyük veri gruplarını içeren sistematik derleme, meta-analiz ve meta-sentez gibi araştırmalar ile genel yönelimi ortaya koyan araştırmalar yapılabilir.
2. Liderlik davranışları, sporda etkili performansı sağlamak için kritik bir faktördür. Bu nedenle, liderlik konusunda daha fazla araştırma yapılması ve farklı liderlik özelliklerini belirlemeye yönelik araştırmalar ile antrenörlerin liderlik özelliklerini geliştirmeye yönelik eğitim programlarının oluşturulması önerilebilir.
3. Antrenörlerin eğitim ve geliştirme programlarının, liderlik ve davranış bilimleri konusundaki en son araştırma bulgularını içermesi, sporcuların performansını ve genel olarak spor organizasyonlarının başarısını artırmada kritik öneme sahiptir. Bu bağlamda, akademik araştırmaların bulguları, pratik uygulamalarla birleştirilmeli ve antrenörlerin sürekli olarak gelişimine katkıda bulunulmalıdır.
4. Nicel araştırma yöntemlerinin yoğun kullanımı, gelecekteki çalışmalarda hem nicel hem de nitel yöntemlerin bir arada kullanılmasını teşvik etmektedir. Bu şekilde, daha kapsamlı ve derinlemesine analizler yapılabilir.
5. Ayrıca deneysel araştırmalar ile farklı nitel araştırma modelleri ile de benzer araştırmalar yürütülerek daha farklı bakış açılarıyla antrenör davranışları ele alınmalıdır.

6. Sporda Liderlik Ölçeği'nin sıkça kullanılması, liderlik özelliklerini ölçmek için güvenilir bir araç olduğunu göstermektedir. Bu ölçeğin daha geniş bir yelpazede kullanılması ve farklı spor dallarında liderlik özelliklerinin incelenmesi önerilebilir.
7. Ayrıca, farklı liderlik teorilerinin ve modellerinin antrenörlük bağlamında nasıl uygulanabileceği üzerine daha fazla çalışma yapılması, bu alandaki bilgiyi derinleştirecektir.
8. Bağımsız Gruplar t Testi'nin sık tercih edilmesi, gruplar arası karşılaştırmaların önemini vurgulamaktadır. Ancak, gelecekteki çalışmalarda farklı analiz yöntemlerinin de kullanılması ve sonuçların daha geniş bir bakış açısıyla değerlendirilmesi önerilebilir.

KAYNAKÇA

- Antrenör Eğitim Yönetmeliği. (1999). Antrenör Eğitim Yönetmeliği. *Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü Yayınları*. Ankara.
- Aslan, A. (2018). Sistemik derleme ve meta-analizi. *Acta Medica Alanya*, 2(2), 62-63.
- Ay, Y., & Orhan, S. (2015). The effect of leadership on organizational stress. *Leadership and Organizational Outcomes: Meta-Analysis of Empirical Studies*, 169-183.
- Burns, N., & Grove, S. (2007). *Understanding nursing research: Building an evidence-based practice*. Elsevier Health Sciences.
- Certel, Z., Alkış, A., & Gürpınar, B. (2018). Antrenörlerin mesleki etik ilkelere uyma düzeylerinin antrenör ve sporcu gözüyle değerlendirilmesi. *Mediterranean Journal of Humanities*, 7(2), 223-231.
- Cohen, L., Manion, L., & Morrison, K. (2017). *Critical educational research. In Research methods in education* (pp. 51-67). Routledge.
- Çik, B., & Küçük, V. (2019). Sporcular tarafından algılanan antrenör davranışlarının bazı değişkenlere göre incelenmesi. *Eurasian Research in Sport Science*, 4(1), 7-17.
- Hemingway, P., & Brereton, N. (2009). What is a systematic review?. *Respirology*, 14(2), 252-255.
- Jowett, S., & Cockerill, I. M. (2002). Olympic medalists perspective of the coach-athlete relationship. *Psychology of Sport and Exercise*, 4, 157-187.
- Kayır, B., & Ozbek, O. (2021). Antrenörlerin meslek etiği davranışlarına ilişkin antrenör ve sporcu görüşleri. *Spor Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 6(1), 1-12.
- Keten, M. (1974). *Türkiye'de spor*. Ayyıldız Matbaası.
- Konter, E. (2010). *Sporda stres ve performans, kuramlar ve kontrol etme teknikleri*. İzmir: Bassaray Basımevi.
- Köhler, T., & Stemmler, M. (1997). Normative versus ipsative configural frequency analysis in personality research-their use discussed in a reanalysis of data on situation-bound anxiety. *European Journal of Personality*, 11(1), 69-79.
- Kristiansen, E., & Roberts, G. C. (2010). Young elite athletes and social support: Coping with competitive and organizational stress in "Olympic" competition. *Scandinavian Journal of Medicine & Science in Sports*, 20, 686-695.
- Miles, M. B., & Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis: An expanded sourcebook*. Sage.

- Öztürk, C., & Ay, Y. (2015). The effect of leadership on organizational citizenship. *Leadership and organizational outcomes: Meta-analysis of empirical studies*, 97-109.
- Price, M. S., & Weiss, M. R. (2000). Relationships among coach burnout, coach behaviors, and athletes' psychological responses. *The Sport Psychologist*, 14, 391-409.
- Sagar, S. S., Lavalley, D., & Spray, C. M. (2009). Coping with the effects of fear of failure: A preliminary investigation of young elite athletes. *Journal of Clinical Sport Psychology*, 3, 73-98.
- Sarı, İ., & Köleli, N. Y. (2020). Antrenör kaynaklı destekleyici ve kısıtlayıcı güdül ikliminin sporcuların tükenmişlik ve ahlaki karar alma tutumları ile ilişkisi. *Spor Bilimleri Dergisi*, 31(2), 69-82.
- Selağzı, S., & Çepikkurt, F. (2014). Antrenör ve sporcu iletişim düzeylerinin belirlenmesi. *CBÜ Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 9(1), 11-18.
- Selucik, A., & Dilek, A. N. (2020). Taekwondo sporcuları üzerine yapılmış psikolojik çalışmaların sistematik derlemesi. *Uluslararası Güncel Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 6(2), 603-614.
- Selucik, A., & Dilek, A. N. (2022). *Boks konulu lisansüstü tezlerin bibliyometrik profili*. In M. İlkın (Ed.), *Sporla güncel araştırmalar* (pp. 69-84). Gece Kitaplığı Yayınları.
- Smith, R. E., Smoll, F. L., & Cumming, S. P. (2007). Effects of a motivational climate intervention for coaches on young athletes' sport performance anxiety. *Journal of Sport and Exercise Psychology*, 29, 39-59.
- Tavşancıl, E., & Aslan, A. E. (2001). *Sözel, yazılı ve diğer materyaller için içerik analizi ve uygulama örnekleri*. Epsilon.
- Toros, T., & Duvan, A. (2011). Eskrimcilerde algılanan antrenörlük davranışı, kolektif yeterlik ve hedef yönelimleri arasındaki ilişki. *Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 5(1), 33-41.
- Vealey, R. S., Armstrong, L., Comar, W., & Greenleaf, C. A. (1998). Influence of perceived coaching behaviors on burnout and competitive anxiety in female college athletes. *Journal of Applied Sport Psychology*, 10, 297-318.
- Wallen, N. E., & Fraenkel, J. R. (2013). *Educational research: A guide to the process*. Routledge.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2008). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Araştırmaya Dahil Edilen Yayınlar

- * Altaş, E. (2021). *Doğu Anadolu Bölgesinde görev yapan antrenörlerin sağlıklı yaşam biçimi davranışlarının incelenmesi* (Yüksek lisans tezi). Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Van.
- * Balcı, B. M. (2019). *Takım sporcularının algılarına göre antrenörlerin liderlik davranışlarının incelenmesi (Aydın il örneği)* (Yüksek lisans tezi). Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Muğla.
- * Bektaş, Z. (2014). *İstanbul Büyükşehir Belediyesi Spor A.Ş.'de çalışan antrenörlerin liderlik tutum davranışlarının incelenmesi* (Yüksek lisans tezi). Dumlupınar Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Kütahya.

- * Bitik, E. (n.d.). *Yüzme antrenörlerinin liderlik davranışlarının incelenmesi (İstanbul ili örneği)* (Yüksek lisans tezi). İstanbul Gelişim Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul.
- * Cengizoğlu, İ. C. (2023). *Bursa ilinde bulunan antrenör ve sporcuların sağlıklı yaşam biçimi davranışlarının değerlendirilmesi* (Yüksek lisans tezi). Yalova Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Yalova.
- * Cihangir, T. A. (2018). *Sporcularda başarı motivasyonu ve öz duyarlılık tutumu ilişkisinde antrenörün sporculara yönelik vizyoner liderlik davranışlarının rolü* (Yüksek lisans tezi). Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Muğla.
- * Çeliker, İ. (2021). *Elit güreşçilerin spora bağlılık düzeyleri ile kulüp antrenörlerinin etik liderlik ve etik dışı davranışları arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yüksek lisans tezi). Bayburt Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Bayburt.
- * Çik, B. (2019). *Sporcular tarafından algılanan antrenör davranışlarının antrenörlerin yeterliğiyle ilişkisinin incelenmesi* (Yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- * Delikurt, M. (2023). *Antrenör davranışlarının dövüş sporcularındaki saldırganlık ve şiddet eğilimleri ile ilişkisinin incelenmesi* (Yüksek lisans tezi). Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Aydın.
- * Demirci, S. (2020). *14-17 yaş arası sporcularda antrenör-sporcu ilişki kalitesinin ahlaki karar alma ve saldırgan davranışları belirlemedeki rolü* (Yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- * Duman, N. (2018). *Sporcularda başarı motivasyonu ve özerk benlik yönetimi ilişkisinde antrenörün sporculara yönelik öğretimsel liderlik davranışlarının rolü* (Yüksek lisans tezi). Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Muğla.
- * Evcil, A. (2020). *Farklı spor branşlarında algılanan antrenör davranışlarının sporcuların örgütsel bağlılığına etkisi* (Yüksek lisans tezi). Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Aydın.
- * Gürkan, A. (2023). *Basketbol sporcularının antrenörlerinin sportmenlik davranışları hakkındaki görüşlerinin incelenmesi* (Yüksek lisans tezi). Trakya Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Edirne.
- * Ismael, A. T. (2020). *Investigation of high school volleyballplayers' perception of coach behaviors: Elazığ province example* (Master's thesis). Fırat University, Institute of Health Sciences, Elazığ.
- * Karabacak, B. (2019). *Antrenörlerin çalışma ortamlarında maruz kaldıkları yıldırma (mobbing) davranışlarının incelenmesi* (Yüksek lisans tezi). Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Rize.
- * Karademir, M. B. (2016). *Halkoyunlarında antrenör liderlik davranışlarının oyuncuların başarı motivasyonları üzerindeki etkisinin belirlenmesi* (Yüksek lisans tezi). Düzce Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Düzce.
- * Kayğusuz, T. (2022). *Profesyonel voleybolcularda antrenör davranışlarının sporcuların zihinsel dayanıklılıkları üzerindeki etkisinin incelenmesi* (Yüksek lisans tezi). İstanbul Gedik Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul.

- * Kayır, B. (2019). *Antrenörlerin meslek etiği davranışlarına ilişkin antrenör ve sporcu görüşleri* (Yüksek lisans tezi). Ankara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- * Küçük, F. (2023). *Elit düzeydeki yıldız ve genç güreşçilerin algıladıkları antrenör davranışları ile spora bağlılıkları arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yüksek lisans tezi). Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Sivas.
- * Meses, C. (2023). *Takım sporcularında algılanan antrenör tutum ve davranışları ile sporda saldırganlık ve öfke ilişkisi* (Yüksek lisans tezi). Mersin Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Mersin.
- * Nadirzade, J. (2023). *Spor yöneticiliği ve antrenörlük eğitimi bölümünde öğrenim gören öğrencilerin öz liderlik davranışlarının karşılaştırılması* (Yüksek lisans tezi). Karabük Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Karabük.
- * Nakit, S. (2019). *Türkiye olimpiyatlara hazırlık merkezlerine devam eden sporcuların antrenörlerinin davranışlarını değerlendirme algılarının incelenmesi* (Yüksek lisans tezi). Erciyes Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Kayseri.
- * Özbey, M. (2019). *Antrenör davranışları ile bilişsel esneklik arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yüksek lisans tezi). Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Muğla.
- * Özdemir, H. (2019). *Sporcuların algıladıkları antrenör liderlik davranışlarının öz yeterlilik düzeylerine etkisi* (Yüksek lisans tezi). Yozgat Bozok Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yozgat.
- * Özdemir, K. (2022). *Antrenörlerin duygusal emek davranışlarının incelenmesi: Erzurum ili örneği* (Yüksek lisans tezi). Ardahan Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Ardahan.
- * Özkan, A. (2021). *Süper Lig hentbol antrenörlerinin tercih ettikleri liderlik davranışları ile hentbolcuların sportmenlik yönelimlerinin incelenmesi* (Yüksek lisans tezi). Selçuk Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- * Polat, M. (2023). *Antrenörlerin bakış açısından olumsuz ebeveyn davranışları* (Yüksek lisans tezi). Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Sakarya.
- * Saraçoğlu, M. (2022). *Antrenörlerin liderlik yönelimleri ile sportmenlik davranışlarının incelenmesi* (Yüksek lisans tezi). Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aydın.
- * Tiryaki, A. (2021). *Farklı branşlardaki bireysel sporcuların algıladıkları antrenör davranışlarının farklı değişkenlere göre incelenmesi* (Yüksek lisans tezi). Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Sivas.
- * Türkmenel, A. C. (2018). *Sporcularda başarı motivasyonu ve öz duyarlılık tutumu ilişkisinde antrenörün sporculara yönelik vizyoner liderlik davranışlarının rolü* (Yüksek lisans tezi). Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Muğla.
- * Yıldırım, N. K. (2022). *Sporcular tarafından algılanan antrenör davranışlarının ve antrenör sporcu ilişkisinin zihinsel dayanıklılık üzerindeki etkisi* (Yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.